

Onko strukturalismin aika kielitieteessä jo ohi?¹

Raimo Anttila

Kielitieteen historia jaetaan yleensä neljään osaan, mikä ei tuota suurempia vaikeuksia kuin vuoden paloittelu neljäksi:

TALVI	KEVÄT	KESÄ	SYKSY
perinteinen	nuorgram- maattinen	struktura- listinen	generatiivis- transformatio- naali

Samalla lailla kielten historiat jaetaan esim. osiin *muinais-*, *keski-* ja *nyky-*. Vaikka kummassakin tapauksessa ehdottomien rajojen vetäminen on tietenkin mahdotonta, tällaisilla termeillä ja jaoilla on suuri käytännön arvo. Tuskin missään tieteesä on siinä määrin laiminlyöty oman alan historiaa kuin kielitieteessä. Näin onkin muodostunut sopiva ilmapiiri sille, että aikaisemman koulukunnan nimestä on säännöllisesti tullut haukkumanimi, se on spesifistynyt »alkeellista» ja »vajavaista» kielitiedettä tarkoittavaksi. Viime vuosikymmenen aikana on tämä konnotaatio suotu »strukturalismille», koska vallas- sa on ollut generatiivis-transformatiionaali koulukunta. Se suoranainen par- jaus, jota strukturalistit ovat saaneet osakseen, toistaa sen, mitä strukturalistit itse tekivät nuorgrammatikoille ja filologeille. Strukturalistit niittivät kyllä sitä, mitä kylvivät, vaikka mukaan tuli myös odottamattomia rikkaruohoja. Kronologinen nokkimisjärjestys taas selittää sen, että molemmat näistä koulu- kunnista käyttävät termiä »nuorgrammatikko» ihan samalla lailla. Tieten- kin tällainen propagandistinen asenne on epäoikeutettu, mutta sitä on näh- tävästi tukenut marxistinen historiankäsitelmä, jonka mukaan mennyttä tulki- taan nykypäivän kriteerein. Menemättä ollenkaan historiallisen selityksen on- gelmiin on kuitenkin todettava, että lingvistit ovat harvinaisen ymmärtämät- tömiä, kun on kysymys historiasta ja sen selittämisestä.²

¹ Esitelmä on pidetty 27. 4. 1973 Aspekti ry:n järjestämässä strukturalisminseminaa- rissa. Sen mahdollistama ajatustenvaihto on osittain hionut tätä versiota, mistä lausun kiitokseni.

² Vasta tänä vuonna on kielitiede saanut oman aikakauslehden, *Histogrammia Lin- guistician*, joka keskittyy yksinomaan kielitieteen historiaan. Sitä toimittaa E. F. K. Koerner Bloomingtonista, ja lehti painetaan Hollannissa.

Koska vallalla on ollut käsitys, että strukturalismi on jo mennyttä, on se merkinnyt myös sitä, että generatiivis-transformationaali (GT) kielioppi on jotakin aivan muuta kuin strukturalismi. Kysymyksessä on kuitenkin strukturalismin jatke, sen yksi muoto, niin kuin monissa strukturalismin yleiskatsauksissa tunnustetaankin (Piaget 1968, Schiwy 1969), ja joskus jopa kieli-tieteenkin piirissä (Lepschy 1970). Mielenkiintoinen on implikaatioiltaan Bierwischin *Strukturalismus* (1965), sillä sen käännös *Modern linguistics* (1971) antaa jälleen aivan toisen konnotaation. Jos taas kilpailevat lingvistit ovat päätyneet oikeaan luonnehdintaan, heitä ei ole kuultu. Esim. Coseriu (1970: 221, 223) on sijoittanut GT-kieliopin strukturalismin piiriin ja Lehmann luonnehtii sitä aivan oikein strukturalismin äärimmäiseksi muodoksi (1971: 37). Chafe puolestaan (1970: §:t 1, 7—8) osoittaa saman aivan selvästi. GT-kielioppi muutti entisen strukturalismin yhtä kankeaksi syntaktismiksi, jonka perustana olivat edelleen pintamuodot. Liekaa siirrettiin, mutta sitä ei poistettu. Se että tutkimuksen kohteeksi tuli ennen laiminlyöty alue, oli mitä positiivisinta, juuri sitä, mitä tieteissä pitäisi tapahtua. Tällainen syntaktinen malli ei kuitenkaan sano yhtään sen enempää koko kielestä ja sen käytöstä kuin ne strukturalismin variaatiot, joita moititaan. Esim. molemmat koulu-kunnat syrjivät semantiikkaa ihan samalla lailla (Chafe 1970, Anttila 1970: 268). Kirjallisuuden puolelta onkin paremmin huomattu, tai uskallettu huomata, että Chomsky on »parantumaton strukturalisti» (Ehrmann [toim.] 1970: 23). Kuvaavaa on, että nykypolven lingvistit eivät olisi vielä samaan aikaan voineet tällaista sanoa.

Tarkoitukseni ei ole puolustaa mitään tiettyä strukturalismin muotoa vaan osoittaa, että kaikissa on heikkouksia, joita voidaan verrata ja arvostella. Tarkastelemalla valittuja aspekteja saadaan syvyyttä strukturalismiin yleensä ja erityisesti sen uusimpiin muotoihin. Tuttujenkin tosiasioiden painottaminen voi olla hyödyllistä. Onkin mielenkiintoista todeta, että kun noin kaksi vuotta sitten laadin tämän esityksen rungon, teema tuntui melkein pyhäinhäpäisyltä, kun taas nyt yhä useammat ovat tulleet kannalleni.

GT-kieliopin pääkritiikkinä strukturalismia vastaan on ollut jälkimmäisen luottaminen luokitteluun ja taksonomiaan, ja näin *taksonomiastakin* on tullut haukkumasana. Tiede ilman taksonomiaa on vajaata, ja on vaikea kuvitella esim. evoluutiobiologian selityksiä ilman tarkkaa taksonomiaa. GT-kielioppi on väittänyt, että se pystyy korvaamaan taksonomian selityksellä. Mutta näin ei suinkaan ole tapahtunut, vaan uudet kirjoitustavat ovat johtaneet uuteen taksonomiaan, jota on noudatettu sokeamminkin kuin strukturalismin piirissä sen omaa. Se että uusia formalismeja on kyllä sanottu selityksiksi, ei tietenkään riitä, vaikka notaation joustavuus onkin tarpeen. Itse asiassa Prahan koulukunta ja siitä kehittynyt funktionalismi ovat esittäneet paljon parempia selityshypoteeseja kuin muut. Strukturalisteja on syytetty myös siitä,

että heidän notaationsa luotti liiaksi pintayksikköihin. Tätä on sitten pidetty osoituksena siitä, että he eivät ymmärtäneet, miten kieli toimii. Ensiksikin tässä rikotaan pahasti historiallisen selityksen periaatteita, niin kuin yllä mainitsin, ja toiseksi generativistit käyttävät notaatiotaan aivan samalla tavalla kuin strukturalistitkin. Miksi tämä on automaattisesti oikeaa ja kunniakasta, kun sitä tekevät transformationistit, mutta huonoa ja hylättävää, kun sitä noudattavat strukturalistit? On yllättävää, miten vähäisiä eroja seuraavissa sitaateissa itse asiassa on, jos ne luetaan pyrkien pääsemään notaation kiillon taakse:

Psykologit vastustavat joskus tätä kaavaa [kysymys on yhtälöanalogiasta] sillä perusteella, että puhuja ei pysty sellaiseen väittelytapaan, jota proporiokaava implisoi. Jos tämä vastaväite pätsi, lingvistit eivät voisi esittää juuri minkäänlaisia kieliopillisia väitteitä, sillä normaali puhuja, joka ei ole lingvisti, ei kuvaa puhettomuksiaan ja, jos olemme kyllin hupsuja pyytäksemme tätä, epäonnistuu täysin muodostaessaan korrektia formulaatiota. Kouluja käyneet, joilla on ollut kokemusta koulukieliopista, yliarvioivat omaa kykyään puhettomuustensa formuloinnissa ja, mikä pahempaa, unohtavat, että he ovat tämän kykynsä velkaa sofistikoituneelle filosofiselle perinteelle. Sen sijaan he pitävät sitä luonnonlahjana ja odottavat löytävänsä sen kaikista ihmisistä ja ottavat vapauden kiistää kaikki lingvistiset väitteet, joita normaali puhuja ei pysty tekemään. Meidän täytyy alati muistaa, että puhuja, ilman erittäin spesifistä koulutusta, ei pysty kuvaamaan puhettomuksiaan. Analogian ja analogisen muutoksen proporiokaavamme kuvaa, niin kuin kaikki muutkin kielitieteen väitteet, puhujan toimintaa eikä implisoi puhujan itse voivan tuottaa samantyyppistä kuvausta. (Sturtevant 1947: 98 siteeraten Bloomfieldin kirjaa »Language» s. 406.)

ja

Olettakaamme, että jonkun onnistuu kirjoittaa kielioppi, joka korrektisti luettelee kielen lauseet ja karakterisoi ne oikein struktuurinkuvauksin. Sellainen kielioppi ipso facto edustaisi korrektisti tämän kielen sujuvan puhujan tiedon substanssia. Mutta se ei välttämättä edustaisi tämän tiedon muotoa siinä mielessä, että se itse asiassa vastaisi sitä sääntöjen systeemiä, jonka puhuja on sisäistänyt ja joka muodostaa osan siitä, mikä mahdollistaa kielen mielivaltaisten ilmausten tuottamisen ja ymmärtämisen. (P. Kiparsky 1968: 171.)

Tämä heijastaa koulukunnan kulta-ajan virallista suhtautumista formalismin varsin itsenäiseen asemaan, mutta esim. aikaisemmistakin kannanotoista löytyy vastaavaa:

Olemme nyt käsitelleet tiettyä kompetenssimallia. Olisi houkuttelevaa mutta täysin absurdia pitää sitä myös performanssimallina. Tällöin voitaisiin ehdottaa, että tuottaakseen lauseen puhuja rivi riviltä alkusymbolista S lähtien asteittain konstruoi pohjaderivaation ja sitten inseroi leksikaaliset ainekset ja soveltaa kieliopillisia transformaatioita muodostaakseen pintastruktuurin ja lopuksi soveltaa fonologisia sääntöjä oikeassa järjestyksessä yllä käsitellyn syklisen periaatteen mukaan. Pienintäkään oikeutusta millekään tällaiselle oletukselle ei ole olemassa. (Chomsky 1967: 435; pitempään siteerattuna ja kommentoituna myös teoksessa Bartsch-Vennemann 1972: 9.)

Ei olekaan ihme, että monet lingvistit joutuivat täysin ymmälle tällaisen ristiriidan edessä. Aivan peräkkäin sanotaan, että mallin psykologinen tulkinta on mielettöntä, mutta koska kompetenssimalli on myös ihmismielen synnynnäistä aparaattia, se on myös psykologisesti todellista. Vielä 1967 tällainen ristiriita ei kuitenkaan häirinnyt lainkaan saman tieteellisen paradigman puitteissa tutkivia psykologeja ja lingvistejä. Strukturalistit itse eivät olisi millään noin selvästi määritelleet ristiriitaa kaiken pohjaksi; heidän doktriinistaan sitä pitää hakea eri lailla. Chomsky joutui näin paikkaamaan ristiriidan yhtä epämääräisellä formaalilla kompetenssin käsitteellä, jolla ei ollut mitään yhteyttä minkäänlaisiin verifioitaviin ilmiöihin kielessä tai kielenkäytössä.

Näin siis väite pintalingvistiikan huonoudesta tuntuu kummalliselta, varsinkin kun koko koulukunta on toisaalta ollut tiukasti kiinni pintasyntaksissa. Vachek (1968) ajattelee jopa, että Chomskyn kankea kompetenssi ~ performanssi-akseli jää kokonaan Saussuren *parole*-käsitteen alueelle, mikä vie motivaation koko distinktiolta. Nyt tämän ovat huomanneet monet muutkin. Tuollainen uskomaton kompetenssin käsite on taksonomiaa ilman substanssia tai strukturalismia sen itsensä vuoksi. Myös Coseriu on viitannut siihen, että jo Humboldtin generatiivi kielioppi oli funktionaalista ja että transformaatiokielioppi kattaa vain Humboldtin käsitteen *Erzeugtes*, ei käsitettä *Erzeugung*. Transformaatiokieliopin kohde ei ole *langue* vaan pintakielioppi (1970: 215—222, vrt. myös Chafea yllä).

Toisin sanoen, »strukturalismi» ei ole pelkästään pintakielioppia, niin kuin usein väitetään. Strukturalismin juuret ovat marxismissa (Leach 1970: 7), jolla on oma »syvästruktuurinsa» ja »pintastruktuurinsa»: infrastruktuuri (Struktur, Basis) ja superstruktuuri (Überbau). Ja juuri infrastruktuuri on todellista, ei superstruktuuri. Marxismi, geologia ja psykoanalyysi vaikuttivat eniten Lévi-Straussiin, jota voitaneen pitää strukturalismin pääedustajana (Leach 5, Schiwy 37), ja kaikki kolme ovat stratifioituneita. Mikä hyvänsä struktuuri sisältää transformaatioita (Piaget 6, 121, 124), ja transformaation käsite saa strukturalismin käsittämään kaikki filosofiat, jotka eivät ole tiukasti empiirisiä, jopa jotkut empirismin muodotkin, kuten loogisen positivismin, joka käyttää syntaktisia ja semanttisia muotoja logiikan eksplisointiin. Logiikka itse ei mahdu ainakaan vielä sellaisten transformaatiomuodostelmien struktuurien joukkoon (Piaget 7), ja siksi GT-kielioppi voitaisiin käsittää ei-strukturalistiseksi sen mukaan, miten logiikkaa käytetään. Hahmopsykologit toivat paljon struktuurin käsitteeseen, esim. K. Bühler säännön tiedostamisen käsitteen (Regelbewusstsein), säännön joka tunkeutuu relaatioiden väliin (Piaget 46). Ja Lévi-Strauss kehitti abstraktisten globaalisysteemien strukturalismin, josta muita systeemejä tai havaittuja systeemejä voidaan transformoida (Schiwy 16). Toisin sanoen Lévi-Strauss kehitti itsenäisesti generatiiveja ja transformatio-naaleja sääntöjä myyttien analyysiä varten, ja ei-lingvistiset strukturalistit

pitävät niitä strukturalismin malliesimerkkeinä. Siksi nämä yleiset strukturalistit lukevat Chomskyn itsestään selvästi samaan joukkoon, eikä minkäänlaista vallankumousta voida suinkaan sieltä käsin havaita Chomskyn suunnalla. Strukturalismi on usein kehittynyt transformationismin suuntaan, mainittakoon esim. nimet Guillaume, Merleau-Ponty ja Tesnière, Coseriuun mukaan, joka vieläpä lisää, että kaikki olennainen GT-kieliopista on löydettävissä eurooppalaisten töistä, ja malleina voi mainita esim. seuraavat: Porzig, Kuryłowicz, Bally, Frei jne. (1970: 78). Coseriu oli itse käsitellyt melkein kaikkia GT-kieliopin teoreettisia probleemeja, esim. kielen luovuutta, kielen systeemejä mahdollisuuksien systeemeinä, kieliopillisuuden asteita ja kieli-intuitioita. Mutta hänellä ei ollut koherenttia filosofista rakennetta eikä siksi myöskään menestystä. Kaikki tämä näyttää kyllä sen, että GT-kielioppi oli strukturalismin odotettu ilmene-mismuoto. Chomsky mursi siis unilateraalisen painotuksen (Piaget 118), mikä varsin pian jähmettyi vielä pahemmaksi unilateraalisuudeksi, ja voitto hävit-tiin.

Historian suuria arvoituksia on se, milloin jokin ajatussuunta voi kehittyä ja päästä täyteen vauhtiin ja valta-asemaankin. Jostain syystä aikaisemmat strukturalismin laajentamiskyrkimykset eivät saaneet vastakaikua, kun taas transformationismi siihen verrattuna synnytti yleisen ekstaasin. Menestyksen takaajana pitää olla ainakin oikea muotielementti oikealla hetkellä. Näin Schiwy käsittelee Ranskan strukturalismia muotina, metodina ja ideolo-giana (1969). 1960-luvun puolivälissä Ranskan strukturalismi löi itsensä läpi ja tuli vallitsevaksi intellektuelliksi muodiksi. Sen jälkeen se on pyrkinyt dege-neroitumaan maailmankatsomukseksi (Weltanschauung). Ja tässä juuri on vaara, sillä on tuskin sallittua ideologisoida tieteellistä tietoa ja kognitiota ja sitten kohottaa tämä uusi ideologia tieteeksi (Schiwy 86—93). Muodin ja ideologian kahleet ovat seuranneet yhtä tarkoin GT-kielioppiakin. Ja sama häkki kahlitsi Amerikan strukturalismin sen kulta-aikana. Kummassakin tapauksessa oma valta-asema ja innokas tutkimusaktiviteetti tulkittiin samaan tapaan: oma puolueellisuus katsottiin oman aktiviteetin korrektiuden todis-teeksi ja tulevaisuuden ennusteeksi. GT-kielioppi oli juuri näyttänyt Amerikan (huom.!) strukturalisteille, miten väärässä nämä olivat tässä olleet, mutta itse se jäi samaan ansaan. Historian pitäisi antaa opettaa enemmän, esim. Englan-nin empirismin nousu ja valta 1690—1740 ei suinkaan tarkoittanut, että empirismin oli kaikki tieteelliset kortit hallussaan, vaikka vielä nytkin oman valta-aseman väärinkäyttöä sanotaan herkästi kulttuurivallankumoukseksi.

Strukturalismin voima on sen metodissa, mitä hyvänsä se tarkkaan ottaen onkaan. Oletan, että sen perusilmentymät ovat jossain määrin kaikille tuttuja (Bierwisch 1965: 147—150, Schiwy 43—45). Periaatteessa se merkitsee osa ~ kokonaisuus -suhteita, transformaatioita ja itsesääätelyä struktuurin puitteissa (Piaget 8—16). Transformaatiothan ovat vain suhteiden kuvaus- tai toiminta-

muotoja. Metodologinen strukturalismi yrittää paljastaa syvästruktuureja, jotka selittävät pinnan atestaatiot deduktion kautta, usein loogis-matemaattisten mallien mukaan. Tällä tapaa käsitettynä »strukturi» ei tule havaittujen »tosiasioiden» (olioiden) piiriin vaan jää »tiedostamattomaksi» kyseessä olevan ryhmän yksilöihin (Piaget 83). Metodin sovellus merkitsee siis lähinnä uutta tapaa tarkastella tuttuja asioita (Leach 3). Metodissa itsessään tuskin on ollut vikaa, vaikka se on puutteellinen niin kuin muutkin metodit, vaan vika on ollut tietenkin soveltajissa. Nämä ovat usein luopuneet liian aikaisin tai vieneet menetelmää liian pitkälle. Periaatteena on pyrkinyt olemaan »jos kerran oikeassa niin aina oikeassa». Pelkkä strukturalisointi strukturalisoinnin vuoksi jatkuu yhtä vahvana kuin ennenkin, esim. melkein kaikki generatiiviset fonologiat ovat sitä, ja strukturalisointia ohjaa lisäksi periaate »kerran oikeassa, aina oikeassa», mikä on ahkerassa käytössä syvämuotojen löytämisessä. Muista koulukunnista puhuttaessa taas pätee maksiimi »kerran väärässä, aina väärässä».

Näin joudutaankin kahden lain piiriin, jotka kuvaavat tiedemiesten polarisoitumista eri leireihin. Näitä Kaplan (1964: 28—29, Garvin 1970: 3) nimittää »juopuneen etsinnäksi» ja »instrumenttilaiksi». Edellinen sanoo, että avainta on helpompi etsiä katulyhdyn alta kuin sieltä, mihin se katosi, koska valossa näkee paremmin. Jälkimmäistä voidaan luonnehtia seuraavasti: Anna pikkupojalle vasara, niin kyllä hän löytää kaikesta vasaroitavaa. Lingvistit seisovat eri lyhtyjen alla pidellen erilaisia vasaroita, mutta kaikkien koulukuntien käytös on muuten aivan samaa, eli »minun isäni pystyy antamaan selkään sinun isälles» (isä → indoktrinaatio; Anttila 1972b: 324). Molemmat lait ovat tietenkin hyödyllisiä. On usein tarkoituksenmukaisinta ja järkevintä aloittaa sieltä, missä on valoisaa, ja asettaa kysymykset niin, että oma aparaatti pystyy niitä käsittelemään. Instrumenttilaki taas takaa sen, että tiedemies voi kokeilla vapaasti ajatuksiaan, kunnes muut vetävät hänet takaisin terveen järjen piiriin. Vaikeutena vain on, ettei kritiikkiä enää kuunnellakaan, koska on jo investoitu liikaa.

Tästä on juuri malliesimerkinä GT-kielioppi. Vuonna 1957 Chomsky viittasi erittäin kiitettävästi siihen, että negatiivinenkin tulos hänen aloittamastaan formaalisesta tutkimuksesta olisi tieteelle positiivista. Tämä olisi juuri ollut instrumenttilain oikeaa käyttämistä. Yleensäkin koulukunnan pyrkimykset olivat kiitettäviä, mutta s u o r i t u k s e t mielivaltaisia ja autoritaarisia, ja siitä on tällä kertaa kysymys. Kuitenkin tämä formalismi osoitti aikaa myöten selvästi, mitä luonnollinen kieli ei ole. Tulos on tärkeä, mutta se olisi saatu vähemmälläkin vaivalla.

Käytännössä on varsin vaikea vetää rajaa metodin ja teorian välille, koska ne limittyvät tiukkaan. Amerikan strukturalismi sai teoriansa kohottamalla siksi metodinsa (Teeter 1964), toisin sanoen metodia käytettiin teoriana. GT-

kielioppi taas on käyttänyt teoriaansa pääasiassa metodina, jonka avulla on spekuloitu. Teoriaa on käytetty metodina, jolla on kerätty evidenssiä teorian oikeutusta varten. Koska tässä käytäntö eroaa manifesteista, olen itse joutunutkin puolustamaan metodeja (esim. 1972b) ja näin joutunut myös Peircen pragmatiikkaan, jossa metodilla ei suinkaan ole toisarvoista asemaa teoriaan nähden. Tämäntyyppinen suhtautuminen lienee nousussa.

Koko tilanne näyttää taas kerran Peircen ja uuden hermeneutiikan hedelmälliset yhtymäkohdat. Mehtonen (1973) on juuri viitannut Winchin ymmärtävän metodin tarkasteluun ja sen käytön legitimointiin sekä »uudenlaiseen» teorian ja käytännön väliseen suhteeseen. Tämä muistuttaa Peircen kantaa siinä, että tiede on sitä toimintaa, jota tiedemiehet suorittavat, ja näin metodi on olennainen osa tieteen käytäntöä. »Metodi» on jälleen yksi GT-kieliopin rumista sanoista, joka aivan turhaan menetti salonkikelpoisuutensa.

Jos amerikkalainen strukturalismi karttoi universaaleja, niin Lévi-Straussin struktuuriantropologia kompensoi sen toisiin äärimmäisyyksiin. Hän tahtoo päästä ihmismieleen, kulttuurin universaaleihin (Leach I, 22, 40). Hän jopa yrittää luoda semanttisen algebran, mikä on hyvin moderni ajatus (32). Kaikkialla on hänen tavoitteenaan superrationalismi, joka säätää päämäärät (vrt. Schiwy 37). Tällaisten ihmisuniversaalien täytyy olla synnynnäisiä jollakin syvällä tasolla, mutta kysymyksen ei tule Chomskyn filosofisesti löysä innatismi (Piaget 93, Coseriu 1969: 26—27, 50). Toisaalta myös Lévi-Straussilla on tiukan deduktiivinen malli, mikä Piaget'n mukaan on ihmistieteissä ainutlaatuista (90), koska se on mahdollisuuksien algebraa eikä empiiristen tosiasioiden tarkkailua (Leach 43). Kielitieteen kannalta tilanteen on täsmentänyt Esa Itkonen (1972): Kun lingvisti kuvaa omaa kieltään, kieliopin teko ei ole empiiristä tutkimusta (positivistisessa mielessä) vaan käsitteanalyysiä. Sen kohteena on intuitiivinen käsite »kielen K korrekti lause», joka voidaan jakaa käsitteisiin »kielen K korrekti kysymyslause, relatiivilause, jne». Korrekti lause tai muoto noudattaa niitä atoreettisia sääntöjä, jotka määräävät sen korrektiuden ja jotka puhuja tietää tai jotka hänet voidaan saada tiedostamaan. Kielioppi on tämän atoreettisen tiedon teoreettinen kuvaus. Käsitteanalyysinä se ei käsittele tosiasiallisia, usein epäkorrekteja ilmauksia vaan mahdollisia korrekteja lauseita. Se määrittää erään mahdollisuuksien alan mutta ei kysy enää empiirisiä kysymyksiä siitä, missä tilanteissa mahdollisuudet itse asiassa toteutuvat.

Mutta mennäksemme takaisin Lévi-Straussiin: Mikä oli hänelle alussa pelkkä yleistys (Leach 127), on muuttunut tiukaksi dogmiksi universaaleista, jotka ovat varsin hataria ja vaikeita osoittaa todeksi, sillä niiden pohjana on ollut pintapuolinen tutustuminen muutamiin Brasilian heimoihin. »Modernissa» kielitieteessä sama asema on tullut englannin osaksi, josta sitten onkin louhittu universaaleja koko tiedettä varten. Kuitenkin Lévi-Straussin metodi

on lingvistinen eikä niinkään psykologinen. Yhtäläisyydet transformaatio-kielioppiin johtuvat samasta Jakobsonin perinnöstä. Myös Lévi-Strauss löytää Chomskyn lailla aina tarvitsemansa evidenssin ja sysää vasta-aineiston syrjään usein rajunkin ivan voimalla. Siksi näiden molempien strukturalismit joutuvatkin samaan umpikujaan. Yhteistä sekä Lévi-Straussille että Chomskylle on lisäksi biologian syrjiminen, ja Piaget sanookin, että vain ilman biologiaa voidaan hyväksyä Chomskyn synnynnäinen järki ja Lévi-Straussin ihmisälän permanenssi (122). Ehkä kaikkien struktuurien avain on juuri biologiassa (vrt. Piaget 40, Anttila 1972b: § 22).

Nyt voidaankin palata historiaan. Lévi-Strauss ei ole itse tutkinut diakroniaa, ja yleensä hän samaistaakin historiantutkimuksen *cross-cultural*-antropologian kanssa (Leach 7—9, 98). Historia ei voi juuri opettaa mitään marxilaiselle tai muullekaan hegeliläiselle, sillä he tietävät, mitä tapahtui ja mitä tulee tapahtumaan. Lévi-Straussin käsitys historiasta ei kuitenkaan ole marxilainen, sillä hänestä nykyaika ei ole muita aikakausia paremmassa tulkinta-asemassa (Leach 5, 7). Historia ei näet voi vaikuttaa niin universaaliin tasoon, jolla hän operoi (Piaget 90—91). Tämä on itse kielen kannalta totta myös GT-leirissä, vaikka muiden koulukuntien arvioinnissa puhtaampia marxilaisia periaatteita noudatetaankin (yllä). Tuskin on myöskään sattuma, että GT-kieliopin suosio kasvoi samaan aikaan kuin marxisminkin, koska muotitekijöillä on näissä asioissa niin tärkeä sija.

Osa strukturalismin juurista on selvästi marxismissa. Mutta on muitakin, muinaisintian kielioppiin asti. Yksi harjoitusmuoto onkin ollut Päninin todistaminen kirjoittajaa myöten joko strukturalistiksi tai transformationistiksi. Mutta tämä on pelkkää harjoittelua. Esistrukturaaleista strukturalisteista voimme ottaa esiin nuogrammaatikat kielitieteen keväästä, sillä esim. Paul edusti jo strukturalismin päälinjoja (Koerner 1972). Heidän syntinsä olivat monet, mutta jotta löytäisi suuria asioita, pitää mennä myös vähän harhaan (Meister Eckhardt). Generatiivit grammaatikat ovat yleensä panneet nuogrammaatikat samaan karsinaan muiden, myöhäisempien strukturalistien kanssa. Ja tässä on paljon tottakin. Mutta sama pätee heihin itseensä. Seuraavat piirteet nuogrammaatikkojen koulukunnasta pätevät sellaisinaan myös transformationisteihin (Wilbur 1972; hän ei tee tätä rinnastusta): Nuogrammaatikat yksinkertaistivat kielellisiä ongelmia ja usein tulkitsivat ne tarkoituksettisesti väärin. Kaikki tämä tapahtui valtavin tunteenpurkauksin, ja Italiassa uudesta opista käytettiin nimeä *nuova fede*, uusi usko. Nuogrammaatikkojen asenne äännelakeihin eliminoi selityksen tarpeen. Tässä kohden transformationistit poistivat analogian eri sääntötaksonomioiden avulla. Menneisyydelle kumarrettiin aina silloin tällöin, niin kuin nykyäänkin esim. Port-Royalin kieliopille tms. Yleensä havainnot julistettiin samalla selityksiksi ja niitä luultiin syiksi, aivan niin kuin nytkin. Toisaalta on myös totta, että nuogrammaa-

tikkojen asema kielitieteen historiassa on ansioitaan suurempi, ja tällainen tuomio jäänee varmaan monesta nykyisestäkin koulukunnasta. Muitakin yhtäläisyyksiä on, mutta riittäkööt nämä, sillä ne osoittavat selvästi täyden omaperäisyyden harvinaiseksi. On syytä huomata myös se, että sekä Bloomfield että Chomsky eivät juuri anna arvoa 1700-luvulle (J. P. Maherin havainto). Molemmat ovat myös väärässä siinä, että kieli olisi rigidi systeemi (vrt. Lepschy 118). Tätä väittää myös Hockett: transformaatiokielioppi on monin kohdin palannut Bloomfieldiin (1968).

Strukturalismilla on siis pitkä ja värikäs historia, vaikka se on vasta myöhemmin liitetty deduktioon ja kokemukseen (Piaget 117). Useimmat suunnat ovat säilyttäneet monet negatiiviset piirteet. Tilanne on sotkeutunut pahasti, sillä esim. Ranskassa monia pidetään strukturalisteina vain sen takia, että he joskus luulivat sellaisia olevansa tai haluavansa olla. Normaali rituaali onkin nyt irtisanoutuminen toinen toistensa strukturalismista. Kummaa on myös, että Gödelin *Unvollständigkeitsatz* struktuurien heikkouksista on jäänyt kielitieteen piirissä täysin vaille huomiota, vaikka esim. Sapirin *all grammars leak* on tunnetumpi.

Esitykseni tarkoituksena on ollut varoittaa vääristelyn vaaroista ja liiallisesta yksinkertaistamisesta kilpailevia malleja vertailtaessa. Kokemus on osoittanut, että tällaisetkaan elementaariset käsitykset eivät ole nykyisen opiskelijapolven tiedossa, ja siksi heidän onkin vaikea saada asioihin omaa perspektiiviä. Olen pyrkinyt jälleen kerran osoittamaan, että ajallisesti strukturalismi on monipuolista ja että se ei suinkaan ole latteaa pintastruktuuria ja taksonomiaa. Strukturalismi on lähinnä metodia eikä oppisuuntaa. Silloin kun siitä tulee ideologia, se hajaantuu skismaattisiin lahkoihin. Metodina se on avoin, ja paras, kun sitä käytetään muiden metodien yhteydessä. Sen soveltaminen vaatii rehellisyyttä ja yhä tarkempia approksimaatioita (Piaget 117—118). Lingvisteinä me olemme kaikki strukturalisteja, ja ne meistä, jotka väittävät päinvastaista, ovat strukturalisteja jopa enemmän kuin muut. Siksi termi »strukturalisti» onkin tarpeeton, ihan niin kuin »generatiivikin» (Anttila 1972a). Siis ei »generatiivi» eikä »transformationaali» ole ainutlaatuisia, mullistavia käsitteitä. Tieteet muodostavat ylöspäin kiertävän spiraalin, joka aina nojaa aikaisempiin saavutuksiin. (Vrt. Piaget 119, Lepschy 120.) Näin vuodenaika-analogiakkin käy osittain toteen ja juuri siten, että luonto tarvitsee joka vaihetta.

Olen tähän mennessä käsitellyt niitä strukturalismin aspekteja, jotka ovat olleet koko ajan helposti havaittavissa, jos vain on ollut halua ja rohkeutta havaita. On mielenkiintoista lopuksi katsoa, mikä on juuri tällä hetkellä GT-kieliopin asema, jotta saataisiin vertailukohta sille kampanjalle, jonka se itse suoritti aikaisempia koulukuntia ja siis perustuksiaan vastaan. Tilanne on jo suhteellisen hyvin dokumentoitu, sillä monet erityyppiset entiset seuralaiset

ovat ottaneet selvää kantaa. Riittääköön pari esimerkkiä uudemmista versioista. Nyt on Lakoffkin (1973) tullut sille ennen parjatulle kannalle, että Chomskyn opissa on kerta kaikkiaan joka kohta väärin. Strukturalismi oli ja on hyvin laaja liike, joka ei suinkaan ollut pelkkää taksonomiaa. Juuri GT-kielioppi tukahdutti monet positiiviset osat. Chomsky yksinkertaisti ja mielivaltaisesti kieltä siinä määrin, että yksikään hänen sääntönsä ei pidä paikkaansa. Searle väitti hiljattain (1972), että mitä tahansa seuraakin, entinen strukturalismi joutuu häviölle.³ Näin ei suinkaan ole, sillä parhaat saavutukset ovat juuri sillä taholla (Boas, Sapir, Jakobson, Pike, Weinreich, Bolinger, Greenberg, Trubetzkoy jne.). Lakoffinkin mielestä GT-kieliopin tosi syvät saavutukset ovat negatiivisia. Kommunikaatiota ja koko kulttuuria ei voi jättää pois, funktio on aina otettava huomioon. Tilanne osoittaa kielitieteen kentän perverssin luonteen (vaikka varmaan muissakin tieteissä tapahtuu samaa): Näitä itsestään selviä ajatuksia aina esittäneet lingvistit eivät tässä takavuosina saaneet millään astua julkaisufoorumeille. Nyt taas samoja ideoita pääsevät esittämään vain juuri ne samat henkilöt, jotka estivät terveen järjen esiintymistä.⁴ Näin he edelleen takaavat itselleen paikan »edistyksen» kärjessä. GT-kieliopin historia osoittaa siis uskollista sotimista väärässä sodassa, ja nyt innokkaimmat veteraanit ottavat johtopaikat rauhan rintamissa, joiden aatteet ovat muka heidän keksimiään. Samalla poistuvat tiukat ohjesäännöt, ja niin Lakoffkin löytää epätarkkojen käsitteiden (inexact ideas) filosofit (Wittgenstein, Austin, Grice, Searle, Zadeh).

Theo Vennemann, jonka dissertaatio saksan fonologiasta oli 1968 täysin »oikeoppinen» (à la Chomsky & Halle), on sittemmin luopunut tällaisesta äärimmäisyydestä ja siirtynyt »luonnolliseen generatiiviin fonologiaan». Tämä merkitsee paluuta konkreettiseen fonologiaan ja pintakontrastien tärkeyteen, ylittäen paikoitellen strukturalistienkin vaatimukset. Toisaalta taas selityksien osalta perinteinen kielioppi saa suuren sijan. Suunnan nimi johtuu lähinnä GT-notaation käytöstä. En kuitenkaan tässä käsittele aihetta lähemmin, periaatteessa se ei eroa sellaisesta terveen järjen käytännöstä, jota olen yrittänyt edustaa (Anttila 1972b, vars. 6. luku, joka on varoitus sääntömanipulaatioista). Huomautan vain, että suunta käsittää nyt koko kielen, ja tästä on tuoreena esimerkkinä »luonnollisen generatiivin kieliopin» laajin teos (Bartsch-Vennemann 1972). Siinä tehlataan kaikki tähänastiset semanttiset teoriat (hyvät osat löytyvät niin, että loogikkojen logiikka ja Montaguén kielioppi sopivat vaaditun konkreettisen semantiikan pohjaksi ja Chafen malli linearisaatioääntöihin). Chomskyn mallin mukana sortuu myös Lakoffin

³ Tämä on juuri se väite, joka sai Lakoffin vastaamaan. On totta, että Searlen artikkeli hämää sitä, joka ei tunne kielitiedettä. Se alkaa jarrut päällä, vaikka loppua kohden oikea kritiikki pääseeikin mukaan. Kuitenkin se päättyy täysin aiheettomaan ylistyslaluun Chomskylle, minkä tämäkin artikkelini osaltaan pyrkii osoittamaan.

⁴ Lakoffin mukaan Chomsky yksin on pääsyyllinen.

»generatiivi semantiikka», joka on paikoin huonompaakin kuin Chomskyn kanta (1972: 10—28). Lakoffin käsitteet osoittautuvat tosi epätarkeiksi mieltävaltaisine logiikkoineen ja esim. leksikaalisen dekomposition suorittamisineen syntaksissa. Chomskylaisuuden alalajina sekin on enää vain historiallinen kuriositeetti.

Näin siis nykyisin mennään eteenpäin palaamalla suurimmaksi osaksi taaksepäin, vaikka käytetty terminologia pyrkiikin tätä peittämään mahdollisimman paljon.⁵ On muistettava, että peruutus vauhdin ottoa varten on mitä positiivisinta, sillä se on suosituin siirto evoluutionkin strategiassa (*reculer pour mieux sauter*) ja aina tärkeä osa tieteen ja taiteen kehityksessä. Moitittavaa on koulukuntien tiukka dogmaattinen ja propagandistinen asenne, ja tässä voitaneen kyllä sanoa, että transformationismi voittaa muidenkin selvät paheet. Kaikki viittaa mielestäni selvästi siihen, että vain GT-kieliopin aika on ohi, ei strukturalismin. Mehtonen on v. Wrightiä siteeraten (1973: 4) kiinnittänyt huomiomme siihen, että vuosi 1957 oli käännekohta analyttisessä hermeneutiikassa. Silloin ilmestyivät Anscombin »Intention», Drayn »Laws and explanation in history» ja sitten Winchin »The idea of a social science». Sama vuosi toi esiin myös Chomskyn kuuluisan teoksen »Syntactic structures». Juuri edellinen ryhmä antaa sen aatetaustan, johon kielitiedekin on siirtymässä, varsin selvästi juuri Euroopassa. Itkonen ei suinkaan edusta omaa idiosynkraziaansa, vaan hän on kielitieteessä vienyt pitemmälle näitä ajatuksia kuin muut. Vuosi 1957 on siis harvinaisen kirkas esimerkki muodin ja sattuman osuudesta tieteiden kulussa.

⁵ Tullen piakkoin käsittelemään nykyvirtauksia laajemmin, ja siksi olen tässä tyytynyt vain lyhyihin viiheisiin.

L Ä H T E I T Ä

- ANTILLA, RAIMO 1970. Arvostelu teoksesta Bach—Harms (toim.), *Universals in linguistic theory*. UAJb 42. 268—271.
- 1972a. Are we gradually where we started out from? UAJb 44. 222—226.
- 1972b. An introduction to historical and comparative linguistics. New York, Macmillan.
- BARTSCH, RENATE ja THEO VENNEMANN 1972. *Semantic structures*. Frankfurt/Main, Athenäum.
- BIERWISCH, MANFRED 1965. *Strukturalismus. Geschichte, Probleme und Methoden*. Kursbuch 5. 77—152 (toukokuu).
- 1971. *Modern linguistics*. *Janua linguarum, Series minor* 110. The Hague, Mouton.
- CHAFE, WALLACE L. 1970. *Meaning and the structure of language*. Chicago, University of Chicago Press.
- CHOMSKY, NOAM 1967. The formal nature of language. Liite E. H. Lennebergin teokseen *Biological foundations of language* 397—442. New York, Wiley.
- COSERIU, EUGENIO 1969. *Einführung in die transformationelle Grammatik*. Tübingen.
- 1970. *Sprache: Strukturen und Funktionen*. XII Aufsätze. *Tübinger Beiträge zur Linguistik* 2. Tübingen.
- EHRMANN, JACQUES (toim.) 1970. *Structuralism*. Anchor Books A719. Garden City (N. Y.), Doubleday.
- GARVIN, PAUL L. 1970. Moderation in linguistic theory. *Language Sciences* 9. 1—3 (helmikuu).
- HOCKETT, CHARLES F. 1968. The state of the art. *Janua linguarum, Series minor* 73. The Hague, Mouton.
- ITKONEN, ESA 1972. Kielitiede ja tieteenfilosofia. *Lisensiaatintyö*. Myös *Vir.* 1/1972: 1—14, 4/1972: 442—446, 1/1973: 69—72.
- KAPLAN, ABRAHAM 1964. *The conduct of inquiry. Methodology for behavioral science*. San Francisco, Chandler.
- KIPARSKY, PAUL 1968. Linguistic universals and linguistic change. *Teoksessa Universals in linguistic theory* (Emmon Bach ja Robert T. Harms, toim.) 170—202. New York, Holt.
- KOERNER, E. F. K. 1972. Hermann Paul and synchronic linguistics. *Lingua* 29. 274—307.
- LAKOFF, GEORGE 1973. Deep language. *The New York Review* 20: 1, Feb. 8, sivu 34.
- LEACH, EDMUND 1970. *Claude Lévi-Strauss. Modern Masters* M5. New York, The Viking Press.
- LEHMANN, WINFRED P. 1971. Grammatischer Wechsel and current phonological discussion. *Teoksessa Generative studies in historical linguistics* (Mária Tsipera, toim.) 9—43. *Current Inquiry into Language and Linguistics* 2. Linguistic Research, Inc., Edmonton.
- LEPSCHY, GIULIO G. 1970. *A survey of structural linguistics*. London, Faber and Faber.
- MEHTONEN, LAURI 1973. Näkökulmia Ludwig Wittgensteinin myöhäisfilosofiaan. *Dialectica ry / Dilemma ry / Julkaisusarja*, No 2.
- PIAGET, JEAN 1968. *Le structuralisme³. Que sais-je? 1311*. Paris, Presses Universitaires de France.
- SCHIWY, GÜNTHER 1969. Der französische Strukturalismus. *Mode, Methode, Ideologie mit einem Textanhang*. *Rowohlt's deutsche Enzyklopädie* 310—311. Hamburg, Rowohlt.
- SEARLE, JOHN 1972. Chomsky's revolution in linguistics. *The New York Review* 18: 12, June 29, sivut 16—24.
- STURTEVANT, EDGAR H. 1947 (1960). *An introduction to linguistic science*. New Haven, Yale University Press.
- TEETER, KARL V. 1964. Descriptive linguistics in America: triviality vs. irrelevance. *Word* 20. 197—206.
- VACHEK, JOSEF 1968. A note on future prospects of diachronistic language research. *Lingua* 21. 483—493.
- WILBUR, TERENCE H. 1972. Hugo Schuchardt and the neogrammarians. *Teoksessa Schuchardt, the neogrammarians, and the transformational theory of phonological change*. Four essays (Theo Vennemann ja Terence H. Wilbur, toim.) 73—113. Frankfurt/Main, Athenäum.

Ist der Strukturalismus in der Sprachwissenschaft schon passé?

Raimo Anttila

Man teilt die Geschichte der Sprachwissenschaft ein wie die Jahreszeiten: traditionell — junggrammatisch — strukturalistisch — generativ/transformationell, wie Winter — Frühling — Sommer — Herbst. In beiden Fällen sind natürlich die eigentlichen Grenzen nicht so scharf, obwohl die Geschmeidigkeit der Termini nützlich ist. Aber in der Sprachwissenschaft wird die jeweils benachbarte Schule bzw. der betreffende Zeitraum negativ bewertet. So haben die Transformationisten die Termini »Strukturalist« und »Junggrammatiker« in Schimpfwörter umgewandelt, wie es seinerzeit die Strukturalisten mit »Junggrammatiker« taten. In kaum einer anderen Disziplin hat man die Geschichte so vernachlässigt und missdeutet wie in der Sprachwissenschaft.

Die GT-Grammatik hat das letzte Jahrzehnt beherrscht und ständig darauf angespielt, als wäre sie etwas ganz anderes und besseres als der Strukturalismus. Man spricht sogar von einer Revolution, obwohl es umgekehrt ganz deutlich ist, dass der Transformationismus eine erwartete Form des Strukturalismus vertritt. Einige Linguisten und Allgemeinstrukturalisten haben das anerkannt, obwohl gewöhnlich nicht die Transformationisten selbst. Die Kritik gegen den Strukturalismus stützt sich oft darauf, dass dieser nur Oberflächengrammatik sei, und dass die Strukturalisten nicht wüssten, wie die Sprache sich eigentlich abspielt. Darum sei die Richtung angeblich in blosse Taxonomie geraten (heutzutage noch ein weiteres Schimpfwort). Trotz dieser Proklamationen blieb die transformationelle Syntax gleicherweise Oberflächengrammatik, denn man verschob nur den Strick, was natürlich gut war, weil man doch neuen Boden erobern wollte, aber man blieb an demselben Pflock fest wie früher. Auch die ältere Einheits-taxonomie wurde nur

in eine parallele Regeltaxonomie umgeändert, und dieser neue Formalismus dann zu einer Erklärung erhoben. Die Prozedur ist vollkommen illegitim, und die Schreibweisen beider Schulen decken sich so ziemlich wenn man hinter den Glanz der Notation gelangt. Dabei vergisst man, dass die besten Erklärungen gerade aus Prag und vom Funktionalismus stammen, denn die klassische amerikanische Prägung des Strukturalismus war die schlimmste.

Strukturalismus darf keineswegs blosse Oberflächengrammatik sein, sondern er muss so viel Tiefe wie jede andere Richtung bieten. Der Marxismus, eine der Wurzeln des Strukturalismus, hat seine eigene Tiefenstruktur (Struktur, Basis) und Oberflächenstruktur (Überbau), und gerade jene ist wirklich, nicht diese. Dazu kommen Geologie und Psychoanalyse, die auch eine Stratifikation aufweisen. Von allen dreien ist Lévi-Strauss beeinflusst worden, der hervorragendste Strukturalist unserer Zeit. Er hat auch den Begriff von Transformationen ausgearbeitet, die alle nicht eng empirischen Philosophien umfassen können, ganz zu schweigen von der Gestaltpsychologie und z.B. Bühlers Begriff »Regelbewusstsein«. Der Strukturalismus hat sich oft auf Transformationen zu entwickelt (Guillaume, Merleau-Ponty, Tesnière, Coseriu, Porzig, Kurylowicz, Bally, Frei). Chomsky brach den Unilateralismus zwar auf, erschuf aber sofort einen strengeren.

Wann eine Denkrichtung sich durchsetzen kann, eines der grossen Rätsel der Geschichte. Es ist eine Sache der Mode zur richtigen Zeit. Und Mode degeneriert leicht in Ideologie, was immer schismatische Sekten schafft. Sowohl der amerikanische Strukturalismus als auch die GT-Grammatik deuteten ihre eigene Aktivität auf dieselbe Weise: die eigene Parteilichkeit war Beweis für Richtigkeit

und Zukunft der eigenen Schule. Die Geschichte sollte uns mehr lehren, z.B. der britische Empirismus 1690—1740. Das Prinzip »einmal recht, immer recht« leitet immer noch die Methode sowohl innerhalb der Wissenschaft als auch zwischen den Schulen.

Der amerikanische Strukturalismus kann seine Theorie von seiner Methode, während die GT-Grammatik ihre Theorie wie eine Methode anwendet. Eigentlich kann man Methode (noch ein Schimpfwort) von Theorie gar nicht trennen, denn die obligatorisch pragmatische Betrachtungsweise fordert eine gleiche Rolle für die Methode; Methode ist auch Theorie. Eine hermeneutisch verstehende Methode vereinigt Theorie mit Praxisgerade wie die Linguistik es braucht.

Während der amerikanische Strukturalismus die Universalien vermied, kompensiert Lévi-Strauss dies mit einem entgegengesetzten Extrem. Er findet immer das vorher erwünschte Beweismaterial und stösst Gegenbeispiele mit beissendem Spott beiseite, ganz wie Chomsky. Beide berücksichtigen nicht die Biologie, weshalb sie auch so weitschweifend spekulieren können. Die tiefsten und bleibendsten Universalien wurden gerade von Strukturalisten errungen (z.B. Trubetzkoy, Jakobson, Greenberg).

Lévi-Strauss' Algebra der Möglichkeiten (und nicht Beobachtung der empirischen Tatsachen) muss in der Sprachwissenschaft durch eine hermeneutische Explikation und mit einer verstehenden Methode exemplifiziert werden (Ikonen). Ein Linguist, der seine eigene Sprache studiert, betreibt Begriffsanalyse, keine empirische Forschung. Als Begriffsanalyse behandelt eine grammatische Beschreibung nicht tatsächliche, oft inkorrekte, Äusserungen, sondern mögliche korrekte Sätze. Sie begrenzt ein Gebiet der Möglichkeiten, stellt aber keine weiteren empirischen Fragen nach eigentlichen Verwicklungen dieser Möglichkeiten.

Die Junggrammatische Richtung enthielt schon die wesentlichen Keime des späteren Strukturalismus. Ohne das genau zu wissen haben die Generativisten ihre

Kritik auch auf die Junggrammatiker gerichtet, deren Sünden doch zahlreich waren. Dabei wird jedoch vergessen, dass die charakteristischen Züge der Junggrammatiker auch genau für die GT-Grammatiker gelten: Vereinfachung und absichtliche Fehlinterpretation der sprachlichen Probleme, intensive Gefühlsausbrüche im Rahmen des neuen Glaubens, Eliminierung des Bedürfnisses nach Erklärung (durch die Hilfe von Lautgesetzen für die Junggrammatiker, mit Hilfe der Regeltaxonomie anstatt Analogie für die GT-Grammatiker), zweckmässiger Kniefall vor der Vergangenheit, und Verkündung von Beobachtungen als Erklärungen oder Ursachen. Weiter ist es auch deutlich, dass sowohl Bloomfield als auch Chomsky das 18. Jahrhundert unterschätzen. Beide denken ferner die Sprache sei ein rigides System.

Immer mehr Linguisten erkennen jetzt, dass die GT-Grammatik in eine endgültige Sackgasse geraten ist, darunter viele seiner früheren Vorkämpfer. Das Urteil geht mit Recht sogar so weit, dass keine von Chomskys Regeln gilt. Auch die neue »natürliche generative Grammatik« stellt fest, der gesamte Chomskysmus stelle jetzt nur eine historische Kuriosität dar. Um die Sprachwissenschaft weiterzuführen, muss man grossenteils zum alten Strukturalismus zurückkehren. Die generative Transformationsgrammatik ist vorbei, nicht der Strukturalismus.

Im Jahre 1957 wurde eine neue analytisch-hermeneutische Richtung durch drei wichtige Veröffentlichungen in England angekündigt. Aber die nächsten dutzend Jahre gehörten in der Sprachwissenschaft zu dem in demselben Jahr eröffneten Umweg. Man könnte kaum ein besseres Beispiel für die Rolle einer Kombination von Mode und Zufall in der Wissenschaft finden.

(These ideas are based on my article »Who is a structuralist?« [F. A. A. Hill, ed. by E. Polomé & alii, Mouton], which thus gives a more detailed exposition in English on many of the points discussed above.)